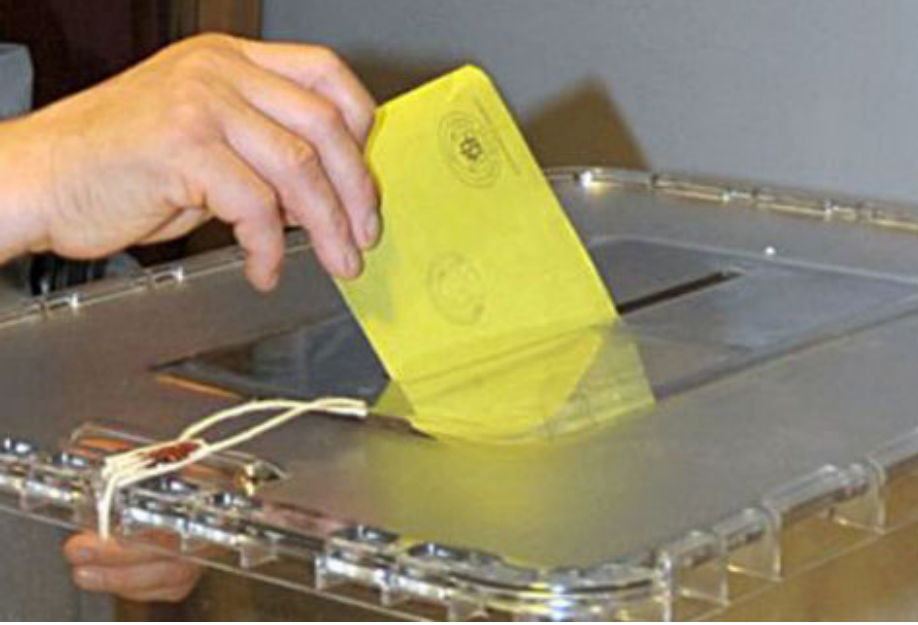

Siyasetçiler 36 dilde oy isteyebilecek

Politika / 18/10/2013

Demokratikleşme paketinde yer alan, partilerin ve adayların Türkçe dışındaki dillerde de siyasi propaganda yapabilecek olmasına ilişkin düzenleme, Türkiye'de kaç dil konuşulduğu tartışmalarını da yeniden gündeme getirdi.

Eskiden seçim dönemlerinde il il, köy köy gezerek vaatlerini sadece Türkçe anlatabilen siyasetçiler, bundan böyle seçmenden Bilecik, Eskişehir, Samsun, Amasya, Tokat ve Düzce'de Abazaca; Mardin, Siirt'te Arapça; İstanbul, Hatay, Diyarbakır ve Kars'ta ise Ermenice destek isteyebilecek.

Dilerse, milletvekili veya belediye başkanlığı yolunda Karadeniz'de, seçimleri kazandığında gerçekleştireceği icraatlarını Lazca, Gürcüce ve Hemşince de anlatabilecek adaylar, bölge halklarıyla kendi dillerinden konuşma fırsatı bulacak.

Bazı kaynaklara göre, Türkiye'de beli sayıda konuşucusu bulunan diller arasında Abazaca, Abhazca, Adigece, Arapça, Arnavutça, Avarca, Azerice, Boşnakça, Pomakça, Bulgarca, Romani, Domani, Ermenice, Gagavuzca, Gürcüce, Hemşince, Hertevince, Kabardeyce, Kazakça, Kırgızca, Kırım Türkçesi (Balkan Tatarcası), Kumukça, Kürtçe, Yahudi İspanyolcası, Ladino, Lazca, Osetçe, Özbekçe, Pontusça (Trabzon Rumcası), Yunanca, Süryanice, Tatarca, Türkçe, Türkmençe, Uygurca ve Zazaca gibi 36 dil bulunuyor.

Dil Bilim Derneği Başkanı Prof. Dr. Nadir Engin Uzun, yaptığı açıklamada, Türkiye'de 36 farklı dilin konuşulduğunu ancak rakamların güncellenmesi gerektiğini söyledi.

Bu dilleri kimlerin nerelerde konuştuğuna dair güncel ve sağlıklı bilgilerin bulunmadığını anlatan Uzun, en son 1965 nüfus sayımında ülke genelinde insanlara hangi dili veya dilleri konuştuklarının sorulduğunu belirtti.

Türkiye'de konuşulan dillerle ilgili en derli toplu bilgilere "SIL International" adlı uluslararası dilbilim enstitüsü tarafından yayınlanan kaynaklarda, özellikle de "www.ethnologue.com" internet sayfasında yer verildiğini anlatan Uzun, "Türkiye'de konuşulan dilleri iki gruba ayırabiliriz. Biri uzun yıllardır yerel olarak konuşulmakta olan diller, diğeri ise son dönemlerde göçler

nedeniyle konuşulmaya başlamış olan diller. Yerel diller arasında Arapça, Ermenice, Kürtçe, Süryanice, Yunanca gibi diller bulunuyor. İkinci gruba ise Sırpça, Bulgarca, Arnavutça, Kırımca, Uygurca gibi diller örnek verilebilir " diye konuştu.

"Güncel çalışmaya ihtiyaç var"

Güncel rakamlara ulaşılabilmesi için kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu vurgulayan Uzun, şunları söyledi:

"Türkiye'de konuşulan diller hakkında yapılacak araştırmalar dünya mirası açısından da önemli. Ülkemizde konuşulmakta olan bazı dillerin yok olduğunu, bazılarının ise yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu biliyoruz. Biz de bu çerçevede bir adım atmak amacıyla Dilbilim Derneği olarak 2015 yılında Uluslararası Dilbilimciler Komitesi ile bütün dünyada kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalan dillerin ele alınacağı Tehlikedeki Diller Çalıştayı'nı yapacağız."

Türkiye'de konuşulan diller Güvenilir kaynaklardan olan "Ethnologue"nin Türkiye'de konuşulan dillere ilişkin verdiği bilgilerin çoğunun 1965 genel nüfus sayımına ait olduğuna dikkati çeken Uzun, şöyle konuştu:

"Sonraki yıllarda çeşitli araştırmacılar tarafından ortaya atılan rakamlara da yer veren Ethnologue'a göre Türkiye'de Türkçe dışında en çok konuşulan dil, Kürtçe. 2009 yılına ait bilgiye göre 15 milyon kişi tarafından Hakkari ve Şırnak'ta yoğun olmak üzere Türkiye'nin pekçok ilinde konuşulan Kürtçe, bir Hint-Avrupa dili.

Bu dili, 1998 yılına ait tahmine göre 1 milyon 640 bin kişi tarafından ağırlı olarak Tunceli, Erzincan, Bingöl, Sivas, Diyarbakır ve Elazığ illerinde konuşulan Zazaca takip etmekte.

Bu dillerin ardından 2005 yılına ait verilere göre ağırlıklı olarak Kayseri, Samsun, Amasya ve Çorum illerinde 1 milyona yakın konuşanı olan, bir Kafkas dili Çerkesçe geliyor. Bu sayıya bir başka Çerkes dili olan Adigeceyi ekleyebiliriz. Bu dili konuşan 278 bin kişi, 2000 yılındaki verilere göre başta İstanbul olmak üzere Samsun, Sinop, Tokat, Balıkesir, Bolu, Aydın, Sakarya, Çanakkale, Kayseri, Tokat, Çorum ve Amasya illerinde yaşamakta."

Abhazca'nın 1980'deki bir veriye göre 4 bin kişi tarafından İzmit, Adapazarı, Düzce, Bolu, Bursa-İnegöl, Kütahya, Bilecik ve Eskişehir'de, bu dile çok benzeyen Abazaca'nın, Bilecik, Eskişehir, Samsun, Amasya, Tokat, Yozgat, Sivas, Kayseri ve Adana'da konuşulduğunu anlatan Uzun, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Arapça, Türkiye'de konuşulan diller arasında önemli bir yer tutmaktadır. 1992'de Arapça'nın iki ayrı lehçesini konuşan toplam 500 bin kişinin yaşadığı Mardin, Siirt, Diyarbakır ve Hatay, bu dilin konuşulduğu başlıca iller. Yerel olarak Mardin, Antakya, Şanlıurfa illerinin bulunduğu yörelerde konuşulan ama 1994 yılı için Türkiye'de 3 bin kadar konuşucusunun bulunduğu belirtilen Süryanice de Arapça ile akraba olan Arami dillerdendir.

Bugün yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan Hertevin aslen Siirt'te ama sonradan Türkiye'nin batısında dağınık olarak yaşayan toplam 1000 kişi tarafından konuşulan ve Arapça ile akraba olan bir Sami dilidir.

Bulgarca en fazla kişinin konuştuğu göçmen dili olarak Edirne ve Bursa'da 300 bin kişi tarafından konuşulmakta.

Arnavutça 30 yıl önceki bilgilere göre Türkiye'nin batı illerinde dağınık olarak 15 bin, Sırpça ise 20 bin kişi tarafından konuşulan bir dildir.

Yine 25 yıl önceki verilere göre Balkan Romancası Trakya Bölgesinde 25 bin kişi, aynı dilin doğu lehçesi olan Domari ise 28 bin kişi tarafından Türkiye'nin batısında dağınık olarak konuşulmaktadır.

Yahudi İspanyolcası olarak da bilinen Ladino, bugün çoğunlukla İsrail'de konuşulan karma bir dildir ve 2007 yılına ait bilgiye göre bu dili konuşan yaklaşık 10 bin kişi İstanbul ve İzmir'de yaşamaktadır.

'Ethnologue'da Yunanca konuşan kişi sayısı İstanbul ve İzmir'de 1993 yılı için 4 bin kişi olarak verilmektedir.

Pontus Rumcası (Pontic) ise 2009 yılında verilen bir bilgiye göre Trabzon ve Doğu Karadeniz yörelerinde 300 bin kişi tarafından konuşulan ve Yunanistan'da konuşulan Yunancaya göre çok farklılaşmış bir dildir.

Ermenice 1980 yılına ait veriye göre 40 bin kişi tarafından çoğunlukla İstanbul'da, dağınık olarak da Türkiye'nin doğu

bölgelerinde konuşulmaktadır.

Aynı yıla ait veriye göre Gürcüce 40 bin kişi tarafından Artvin, Ordu ve Sakarya illerinde konuşulmaktadır.

Gürcüce ile aynı dil ailesinden olan Lazca yerel olarak Rize ve Artvin'de konuşulmaktadır. 2007'ye ait bir veriye göre bu dil, toplamda 20 bin kadar kişi tarafından konuşulan bir dildir."

Türkiye'de konuşulan diller arasında çok sayıda Türk dili de bulunduğunu belirten Uzun, "Bunlar arasında Tatarca, Kırım Tatarcası, Uygurca, Özbekçe, Azerice, Gagavuzca, Kazakça, Kırgızca gibi diller yer almaktadır. Yunancanın bir kolu olan Kapadokya Yunancası, bir Kafkas dili olan Ubıhça ve bir Süryani dili olan Mlahsö Türkiye'de artık konuşucusu olmayan ölü dillerdir" diye konuştu.

AA